

Preguntes i respostes sobre Torreciutat

A propòsit d'algunes qüestions que han sorgit a l'opinió pública entorn del santuari de Torreciutat, recollim una síntesi històrica i unes preguntes i respostes que poden facilitar una millor comprensió de la situació. La intenció de la diòcesi de Barbastre-Montsó i de la prelatura de l'Opus Dei és arribar a un acord que permeti seguir exercint la tasca d'evangelització que es du a terme des de Torreciutat a

favor dels pelegrins d'arreu del món.

07/03/2024

Història recent de Torreciutat

L'any 1962, per impuls de sant Josepmaria, barbastrenc i devot de la Mare de Déu de Torreciutat, l'Opus Dei arribà a un acord amb la diòcesi de Barbastre-Montsó per restaurar una vella ermita, a uns 20 km de Barbastre, dedicada a aquesta advocació mariana amb una història de segles, amb l'objectiu d'impulsar la devoció a la Mare de Déu, fent-se càrrec de l'atenció pastoral i mantenint-la oberta al culte. A aquest lloc hi havia anat molts anys abans sant Josepmaria, dut per la seva mare, per agrair a la Mare de Déu la curació d'una malaltia greu.

Quatre anys més tard, el 1966, l'Opus Dei compartí amb el bisbe de la diòcesi el desig d'impulsar la construcció –prop de l'antiga ermita i a fi d'atendre els fidels que acudien a venerar la Mare de Déu– d'un nou temple marià en el retaule del qual es veneraria la imatge de la Mare de Déu de Torreciutat. Monsenyor Jaime Flores, en aquell moment bisbe de Barbastre, acollí molt positivament i amb afecte aquesta iniciativa. Fruit d'aquesta unió d'intencions, s'acordà amb la diòcesi que tot el conjunt — que inclouria, entre altres edificacions, l'ermita i el nou temple — formarien un únic recinte convenientment tancat.

Després de nou anys de treball intens, el 1975 sant Josep maria consagrà l'altar major i s'inaugurà el nou temple construït i finançat gràcies a la generositat de nombroses persones i institucions. L'Opus Dei es feu també càrrec de l'atenció

pastoral i del manteniment del santuari.

El 2025 se celebrarà mig segle d'activitat des de la inauguració del nou temple. Al llarg d'aquests quasi 50 anys, centenars de milers de pelegrins de l'Alt Aragó, d'altres punts d'Espanya i de desenes de països del món han anat a pregar a Torreciutat, fent que l'impuls originari de mantenir el culte a la Mare de Déu de Torreciutat segueixi viu i ampliat dècades després, gràcies a l'esforç de centenars de persones, tant treballadors com voluntaris, que han dedicat els seus millors esforços a aquesta tasca, així com el suport i col·laboració dels successius bisbes d'aquesta zona.

Gràcies a aquesta voluntat compartida, Torreciutat és avui un lloc de devoció conegut i estimat per molts catòlics d'arreu del món, també

pels habitants i veïns de les comarques de l'Alt Aragó.

- Més de deu milions de pelegrins han visitat Torreciutat.
- Ha rebut la visita de més de 500 advocacions marianes de tot el món, exponent de la universalitat de la devoció a la Mare de Déu.
- Torreciutat és actualment el tercer destí turístic d'Aragó.
- Ha atès grups provinents de 105 països.
- Té una xarxa de més de 600 delegats-voluntaris a tot el món.
- Acull uns 200.000 visitants l'any en grups organitzats, parròquies, famílies, petits pelegrinatges particulars, etc.
- La celebració més nombrosa és la Jornada Mariana de la Família, que té lloc anualment a Torreciutat des de fa més de trenta anys. Es tracta d'una jornada festiva on milers de

famílies van a resar a la Mare de Déu.

Situació actual

L'ermita de Torreciutat és un santuari de la Mare de Déu la devoció a la qual data del segle XI. Poc temps després que l'Opus Dei es fes càrrec de l'antiga ermita originària, es promogué la construcció d'un nou temple de dimensions més grans i s'acordà amb la diòcesi que la imatge de la Mare de Déu es veneraria al retaule del nou santuari, que englobaria l'antic en una sola unitat arquitectònica.

La configuració jurídica d'aquest nou temple fou la d'oratori semipúblic amb la vènia del bisbe de la diòcesi, ja que llavors semblava que era la figura canònica més adient segons el Dret vigent. Des d'aleshores, s'han produït canvis rellevants en el dret canònic, especialment la promulgació del nou Codi de Dret

Canònic (1983), que estableix per primer cop un règim propi per als santuaris.

Per aquestes modificacions, el 2020, la prelatura de l'Opus Dei plantejà a la diòcesi de Barbastre-Montsó el desig d'actualitzar alguns detalls del marc jurídic de Torreciutat. Durant les converses es produïren divergències de criteri, com el qüestionament per part de la diòcesi de la validesa jurídica de l'acord originari de 1962, que establia la cessió a perpetuïtat del domini útil de l'ermita i de la imatge de la Mare de Déu.

El criteri de l'Opus Dei fou llavors i segueix sent avui, que aquells acords són plenament vàlids i han de ser la base de qualsevol modificació jurídica.

Arran d'aquestes desavinences, i després de nombroses reunions celebrades en aquests anys, l'Opus

Dei envià a la diòcesi el 31 d'agost de 2023 una proposta d'acord, que incloïa tant les qüestions jurídiques com les pastorals, i plantejava que el nou temple es considerés canònicament santuari diocesà. A data d'avui, aquesta proposta continua en procés d'estudi per part de la diòcesi.

Algunes preguntes i respostes

A qui pertanyen la imatge de la Mare de Déu de Torreciutat i l'ermita?

Tant la imatge de la Mare de Déu de Torreciutat com l'antiga ermita són propietat de la diòcesi de Barbastre-Montsó, però des de 1962 estan cedides a perpetuïtat a l'entitat civil "Inmobiliària General Castellana S.A." (posteriorment, "Desarrollo Social y Cultural S.A.") mitjançant un contracte enfitèutic (un tipus de contracte usat en Dret per cedir a perpetuïtat el domini útil d'un

immoble o objecte en les condicions que acordin les parts).

La entitat civil "Inmobiliaria General Castellana, S.A.", que col·laborava en la facilitació de mitjans materials per a la realització de les labors apostòliques promogudes per l'Opus Dei, acordà amb la Diòcesi de Barbastre fer-se càrrec del manteniment i conservació de l'Ermita de Torreciutat, i també encomanar a l'Opus Dei l'atenció de l'Ermita i tot el que fa referència al culte de la imatge de la Mare de Déu, amb l'objectiu d'assegurar el desig de sant Josepmaria de mantenir-ne el culte i difondre'n la seva devoció. Per aquest motiu, també l'Opus Dei participà en la firma del contracte enfitèutic.

En el cas de Torreciutat, el cens enfitèutic es formalitzà en escriptura pública inscrita en el Registre de la

Propietat de Benabarre. (Cens enfitèutic en PDF)

A qui pertany el nou temple construït als anys 70?

El temple on es venera la imatge, situat aprop de l'ermita original, es construï als anys 70 amb donatius promoguts per membres, cooperadors i amics de l'Opus Dei, i moltes altres persones d'Aragó i del món sencer.

La seva propietat pertany a la Fundació Canònica "Nuestra Señora de los Ángeles de Torreciudad", erigida per acollir el santuari i facilitar les propostes d'actualització jurídica presentades a la diòcesi.

Després del primer acord de 1962 pel qual se cedien la imatge i l'ermita, el 1966, Mons. Jaime Flores, aleshores bisbe de la diòcesi i monseñor Florencio Sánchez Bella (per l'Opus

Dei) acordaren –segons consta en testimoni notarial– el següent:

"El Patronato de Torreciudad es responsabiliza de la construcció i finançament del nou Santuari, amb la condició expressa que allà hi rebi culte i veneració la imatge de la Mare de Déu de Torreciutat, alhora que es compromet a construir-lo en terrenys propers als de l'actual Ermita. Tant els esmentats terrenys de l'Ermita com els que, en el seu dia, quedin afectats per la construcció del nou Santuari formaran un únic recinte convenientment tancat".

Què s'acordà en relació a l'ús de la imatge de la Mare de Déu? On ha d'estar la imatge?

En el contracte originari de 1962, s'acordà la restauració i el manteniment en perfecte estat de conservació de la imatge de la Mare de Déu i de l'ermita, promoure el culte i garantir l'accés als pelegrins i,

inicialment, no retirar la imatge de l'ermita.

Però, posteriorment, el 1966, i amb motiu del projecte de construcció del nou temple, el bisbe de la diòcesi Mons. Jaime Flores (el mateix que havia firmat el contracte enfitèutic de 1962) accedí formalment que la imatge pogués ser col·locada al nou temple per a la veneració dels fidels, sense que aquesta circumstància modifiqués el que s'havia acordat prèviament entre les parts firmants del contracte del cens enfitèutic. Aquest acord consta en testimoni notarial amb data 8 de setembre de 1966. ([Testimoni notarial en PDF](#))

Quina diferència hi ha entre la Fundació Canònica "Nuestra Señora de los Ángeles de Torreciudad" i l'Associació "Patronato de Torreciudad"?

- La Fundació "Nuestra Señora de los Ángeles de Torreciudad" és

la titular de la propietat del temple i la que s'encarrega del finançament de l'activitat pastoral que allà s'hi fa. És una entitat canònica, constituïda pel Prelat de l'Opus Dei.

- L'Associació "Patronato de Torreciudad" és una entitat amb personalitat jurídica civil que promogué la construcció del nou santuari. Actualment, s'encarrega de buscar els recursos econòmics necessaris per al manteniment del santuari i la promoció de pelegrinatges.

Les dues entitats tenen una gestió econòmica i governances independents, tot i que en estreta col·laboració pel bé del santuari i en benefici de tots els fidels i pelegrins que cada any s'apropen a resar a la Mare de Déu.

Com es manté econòmicament Torreciutat?

La visita i accés a Torreciutat són, des del seu origen, gratuïts.

Les despeses de manteniment s'atenen, en primer lloc, amb les almoines i donatius que ofereixen pelegrins i visitants, i amb l'excedent que deixen algunes activitats com l'exposició "L'experiència de la fe". Però, aquests ingressos cobreixen menys del 30% de les despeses anuals del santuari.

Per equilibrar el pressupost i garantir la sostenibilitat de tot el conjunt, es constituí l'Associació "Patronato de Torreciudad", per mitjà del qual, l'Opus Dei, amb voluntaris de tot el món, desenvolupa una intensa activitat de cerca de recursos.

Aquesta associació sense ànim de lucre i de caràcter civil fou

l'encarregada, al seu dia, de fer-se càrrec de la promoció i gestió de les obres relacionades amb la construcció del nou temple.

Acabades les obres, la seva activitat se centra a gestionar tots els anys ajudes per al manteniment econòmic del santuari i la promoció de pelegrinatges. A més, impulsa diverses activitats culturals, assistencials, formatives, de promoció del voluntariat social i de defensa del medi ambient a l'entorn del santuari de Torreciutat.

L'òrgan de govern de l'Associació Patronato de Torreciudad és la seva Junta Directiva, de la qual la senyora María Victoria Zorzano n'és la presidenta actual.

Quines són les despeses i els ingressos del santuari de Torreciutat?

El total de despeses de l'any 2022 és d'1.388.916 €, que es desglossa:

- Despeses de personal. 733.001 €.
- Subministres. 191.933 €.
- Organització Jornada i trobades. 223.670 €.
- Manteniment i serveis. 104.827 €.
- Oficina de turisme. 70.980 €.
- Tributs. 16.719 €.
- Professionals independents. 26.321 €.
- Primes d'assegurances. 12.729 €.
- Despeses financeres. 2.513 €.
- Altres. 6.223 €.

S'ha tingut en compte la totalitat de les despeses del santuari, independentment de si és l'Associació o la Fundació Canònica qui s'encarrega d'atendre-les.

El desglossament del personal (35 persones) és el següent:

- Manteniment i neteja: 12 persones.
- Atenció al pelegrí i events: 9 persones.
- Guardes: 3 persones.
- Capellans: 3 persones.
- Rectoria: 2 persones.
- Direcció: 2 persones.
- Relacions institucionals: 1 persona.
- Comunicació: 1 persona.
- Comptable: 1 persona.
- Organista: 1 persona.

Respecte als ingressos, es distingeix entre els que genera l'activitat ordinària del santuari i els que cal buscar fora per cobrir el dèficit anual.

- Activitat Ordinària: 399.985€ (s'inclouen els donatius dels pelegrins, els ingressos de l'oficina de turisme i les visites

al centre "L'experiència de la fe").

- Activitat Extraordinària:
1.069.942 € (són els donatius que aconseguix l'Associació Patronato de Torreciudad amb la xarxa de delegats per tota Espanya, i els que s'aconsegueixen per ajudes de fundacions, llegats, etc., fruit de les gestions del Patronat, subvencions i altres).

Aquí hem agrupat els ingressos i despeses de l'Associació Patronato i de la Fundació Canònica per a facilitar una visió de conjunt del santuari. Ambdues entitats tenen la comptabilitat separada.

Periòdicament, el santuari ha d'emprendre inversions extraordinàries –com la recent rehabilitació del Via Crucis–, per a les quals ha d'aconseguir donatius

addicionals, quan no té prou tresoreria.

El santuari de Torreciutat no rep ajuda econòmica per part de la diòcesi per cobrir despeses. Com s'ha dit abans, els ingressos que genera l'activitat ordinària del santuari no arriba a cobrir el 30% de les despeses, i l'Associació Patronato de Torreciudad s'ha d'encarregar de la cerca de recursos per cobrir-ne la resta.

En l'àmbit del santuari hi ha també dues cases d'activitats de formació (La Masada i La Solana) que poden allotjar unes 70 persones i que funcionen durant tot l'any. Son gestionades per l'Associació Ésera, que és econòmicament independent del santuari. Quan el marge que generen és positiu, s'usa per atendre les seves pròpies necessitats d'inversió i conservació.

S'ha iniciat un procés civil entre la diòcesi de Barbastre-Montsó i la Prelatura?

De moment, no. El dia 2 de desembre de 2023 a la seu de l'Opus Dei a Espanya es rebé una notificació dels jutjats de Barbastre per un acte de conciliació amb la Prelatura, interposat el 22 de juliol de 2023 pel Bisbat.

Aquest acte és un procediment de resolució de conflictes entre les parts, quan hi ha una controvèrsia entre elles sobre un aspecte concret. El rebut al desembre de 2023 limitava aquest aspecte d'aquesta manera:

D'acord amb l'art. 141.1 LJV la present conciliació té per objecte:

Restituir la talla de la imatge de la Mare de Déu de Torreciutat, sense que s'origini cap perjudici, a la seva ubicació original, situada a l'Ermita de Torreciutat.

La reversió a la Diòcesi de l'Ermita, Hostatgeria i dependències annexes objecte del contracte de cens enfitèutic elevat a escriptura pública el dia 24 de setembre de 1962, el qual tenia per objecte la cessió del domini útil per part de la Diòcesi de Barbastre de la finca consistent en el Santuari destinat al culte de la Mare de Déu de Torreciutat, junt a l'hostatgeria i dependències annexes, amb una superfície de 120 metres², a favor de la societat mercantil INMOBILIARIA GENERAL CASTELLANA, S.A. (avui DESARROLLO SOCIAL, S.A.).

L'acte de conciliació amb la Prelatura estava fixat per al 20 de desembre de 2023. La Prelatura veié oportú informar a la Diòcesi que no compareixeria en aquells termes, ja que hi ha converses entre ambdues parts per resoldre la qüestió de mutu acord.

Convé aclarir que, abans, l'entitat DESARROLLO SOCIAL S.A., que és qui té el domini útil de l'ermita i de la imatge, ja havia estat requerida judicialment, i comparegué en un acte de conciliació el dia 3 d'octubre de 2023 al Jutjat de Barbastre. Allà lliurà un escrit on exposava les raons per les quals rebutja que al contracte de cens enfiteùtic firmat el 24 de setembre de 1962 hi hagi causes de nul·litat, o que aquesta entitat hagi incomplert alguna de les obligacions.

El bisbat de Barbastre-Montsó pot ara presentar una demanda civil, si desitja que aquesta jurisdicció estudiï la seva pretensió. Per part de la Prelatura, aquesta decisió, d'executar-se, no seria percebuda com quelcom negatiu, sinó com una ocasió que hi hagués un pronunciament civil al respecte.

A qui li correspon nomenar el Rector de Torreclutat?

Des que l'Opus Dei es féu càrrec de l'atenció pastoral de Torreciutat, el rector ha estat sempre un sacerdot de la Prelatura nomenat pel vicari regional de l'Opus Dei a Espanya.

Així s'ha fet pacíficament des de 1975 amb el nomenament dels set rectors que ha tingut Torreciutat des de la inauguració del nou temple, sense que hagi sorgit cap dificultat per part dels successius bisbes que ha tingut la diòcesi de Barbastre-Montsó.

La confusió al respecte ha sorgit pels recents requeriments del bisbe, que exigia la presentació d'una terna sobre la qual decidir. Però, com no hi ha cap canvi en la situació jurídica de Torreciutat, i mentre no hi hagi un nou conveni, la Prelatura entén que no és exigible la presentació de cap terna, i ha explicat amb detall que correspon al vicari regional de l'Opus Dei a Espanya fer el nomenament.

Què ha passat llavors?

Davant la decisió del Bisbe de Barbastre-Montsó al juliol de 2023, de declarar vacant l'ofici de rector de Torreciutat i procedir a nomenar un sacerdot de la Diòcesi mentre segueixen les reunions per arribar a un acord, la prelatura de l'Opus Dei decidí interposar un recurs a la Santa Seu, ja que és l'única via canònica que li queda davant la negativa del bisbe de retirar el nomenament.

Si, com desitja la prelatura de l'Opus Dei, s'actualitza la situació canònica i el nou temple de Torreciutat, canònicament configurat fins ara com oratori semipúblic, passa a regir-se per les normes que regulen els santuaris diocesans (cfr. cc. 1230-1234), el bisbe de Barbastre-Montsó podrà aprovar els nous estatuts, i establir un acord amb la Prelatura que inclourà el nomenament del rector per part del bisbe, d'acord amb els cc. 556 i 557 del Codi de Dret Canònic. Aquests

cànons preveuen que el nomenament del rector correspongui al bisbe diocesà i així es faria, prèvia presentació d'una terna per part de la prelatua de l'Opus Dei del possible rector.

Com és lògic, el sacerdot de la diòcesi designat pel bisbe de Barbastre-Montsó –que continua residint al seu domicili i atenent un abundant treball a la diòcesi– ha estat acollit amb tot afecte a Torreciutat, i els sacerdots de l'Opus Dei que atenen el santuari continuen exercint el servei pastoral amb plena normalitat.

Alhora, un dels sacerdots de la prelatua de l'Opus Dei que atén Torreciutat, dedica des de fa anys, per petició del bisbe de Barbastre-Montsó, bona part del seu temps a servir pastoralment en diverses parròquies de la diòcesi.

Quines són les dificultats actuals, segons la visió de l'Opus Dei, per arribar a un acord amb la diòcesi?

Les dificultats actuals per poder arribar a un acord són dues:

En l'àmbit jurídic, la diòcesi manté la nul·litat del cens enfiteutic pel qual se cedia el domini útil de l'ermita. La Prelatura, en canvi, considera que el cens és totalment conforme a dret, tot i que estaria d'acord amb la seva extinció i substitució de mutu acord per un nou contracte de cessió, en termes raonables.

En l'àmbit econòmic, de moment no s'ha arribat a un acord perquè l'aportació que la diòcesi plantejà al seu dia es considera desproporcionada. L'activitat anual per aconseguir sufragar el 70% dels costos que no es cobreixen de manera ordinària és molt difícil; si a això se sumés una quota com la que

sol·licità la diòcesi, el sosteniment del santuari resultaria inviable.

Des de setembre de 2023, la diòcesi té una proposta completa de la Prelatura per erigir Torreciutat com a santuari diocesà i una proposta de nous estatuts per al santuari. De moment, estan en estudi per part de la diòcesi.

.....

pdf | document generat
automàticament des de [https://
opusdei.org/ca-ad/article/preguntes-i-
respostes-sobre-torreciutat/](https://opusdei.org/ca-ad/article/preguntes-i-respostes-sobre-torreciutat/) (03/04/2025)